

Şebnem Sunar

İstanbul Üniversitesi

Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

**Rainer Maria Rilke (2009):
Orpheus'a Soneler, çev. Yüksel
Özoğuz, İstanbul: Yapı Kredi
Yayınları (Kâzım Taşkent Klasik
Yapıtlar),
88 sayfa**

**Rainer Maria Rilke (2008): *Dua
Saatleri Kitabı*, çev. Yüksel Özoğuz,
İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
(Kâzım Taşkent Klasik Yapıtlar),
152 sayfa**

İlk kez 1923'te yayımlanan ve Rilke'nin en önemli yapıtlarından sayılan *Orpheus'a Soneler*, bir bütün olarak okunması gereken iki bölüm ve elli beş soneden oluşur. Rilke'nin yine 1923'te yayımladığı *Duino Ağtları* gibi *Orpheus'a Soneler* de, yalnızca modern Alman şiirinin değil, Batı şiirinde tüm bir modernist hareketin başyapıtlarından biri olma özelliğini taşır. Modernizmin başlıca ilgisi, insanın bu dünya üzerindeki varoluş sorunsalı üzerine kapanır ve böyle bakınca insan yaşamının özü, *Orpheus'a Soneler*'in ana eksenini oluşturur. "Ama ne zaman varız biz?" (I,3: 13) diye sorar Rilke *Orpheus'a Soneler*'de. Aslında bir sorudan ziyade bir yanıttır bu, zira bu soruyla birlikte insan yaşamının özü, temel bir biçimde insanın kendisi ve varoluş sorunsalı olarak belirlenir. Tam da bu soru, daha doğrusu sorunun içinde gizlenen yanıt, Rilke'yi 20. yüzyılın, dolayısıyla da odağına insani varoluşu yerleştiren modern zamanların ilk büyük şairi katına taşır. Böylece şairin ve varlığın dışavurumu olur şiir.

Orpheus'a Soneler Türkçede ilk kez yayımlandı. Yapıtın çevirisi, İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Yüksel Özoğuz'a ait. Prof. Özoğuz bundan önce de Rilke'nin *Stundenbuch*'unu

Türkçeye kazandırmıştı. Özoğuz'un *Dua Saatleri Kitabı* adıyla çevirdiği *Stundenbuch*, ilk bakışta Türkiyeli okura çok yabancı gelmeyebilir. 1976'da Turan Oflazoğlu (bkz. *Seçilmiş Şiirler*, Adam Yayınevi), 1994'te ise Ahmet Cemal (bkz. *Rilke*, Kavram Yayınları) *Stundenbuch*'u, dolayısıyla da şair Rilke'yi birer seçki ile Türkiyeli okura tanıtmıştı. Ancak Prof. Özoğuz'un Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan çevirisi bunlardan farklı. Rilke'nin şiirlerini bugüne kadar yalnızca kimi seçkilerden tanıyan Türkiyeli okur, Prof. Özoğuz'un çevirisiyle birlikte aslında ilk kez şairi bir bütün olarak tanıma imkanı buluyor. Her şeyden önce okur şimdi gerek *Dua Saatleri Kitabı*'nın gerekse *Orpheus'a Soneler*'in bütünüyle ilk kez karşı karşıya.

Rilke her iki kitapta da bize dünyayı gösteriyor, bizse şairin aracılığıyla dünyaya bakmayı ve görmeyi öğreniyoruz: tıpkı Rilke'de beden bulan "Malte" gibi. Rilke'nin şiirlerini okurken hepimiz deyiş yerindeyse birer Malte oluyoruz aslında. İnsanın olduğu kadar sanatın ve sanatçının da bakış açısı bu. İnsan gördüğüyle birse, sanatçı da öyle, bu şekilde var oluyor. Rilke'de insan şiire dönüşürken, şiir de varlığa evriliyor, varlığın ta kendisine dönüşüyor. Bu okuma deneyimini Türkçede de bize yaşattığı için Prof. Özoğuz'a teşekkür ederiz.